જીલ્લા કૃષિ હવામાન એકમ (DAMU)

ગ્રામીણ કૃષિ મૌસમ સેવા (GKMS)

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર

જુ.કૃ.યુ., જામનગર- ૩૬૧૦૦૬

તા. ૦૬-૦૪-૨૦૨૨ થી તા. ૧૦-૦૪-૨૦૨૨

(#Azadi ka Uatsav-Amrit Mahotsav)

જામનગર જીલ્લા કૃષિ હવામાન બુલેટીન નં. ૨૭(૨૦૨૨) તારીખ: ૦૫-૦૪-૨૦૨૨

(જૂનાગઢ કૃષિ યુનીવર્સીટી અને ભારત મૌસમ વિભાગ દ્વારા સંપન્ન)

પાછલા અઠવાડીયાનું જામનગર નું હવામાન

હવામાન પરિબળો		
વરસાદ (મી.મી)		૦.૦
મહતમ તાપમાન(સે.ગ્રે)		૩૪.૦-૩૯.૬
લઘુતમ તાપમાન(સે.ગ્રે)		૨૨.૦-૨૩.૦
ભેજ(%)	સવાર	૭૭-૯૭
	બપોરબાદ	૩૪-૩૯
પવનનીગતિ (કિમી/કલાક)		૫.૭-૯.૪

હવામાન આગાહી

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેતઆબોહવાકીય વિભાગ - જામનગર જીલ્લાની હવામાન આગાહી

તારીખ / પેરામીટર	દિવસ-૧ ૦૬-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૨ ૦૭-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૩ ૦૮-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૪ ૦૯-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૫ ૧૦-૦૪-૨૦૨૨
વરસાદ (મી.મી.)	૦	૦	૦	૦	૦
મહત્તમ તાપમાન(સે.ગ્રે)	૩૬	૩૬	૩૮	૩૮	૩૬
લઘુત્તમ તાપમાન(સે.ગ્રે)	૨૫	૨૫	૨૬	૨૬	૨૫
મહત્તમ ભેજ (%) સવાર	૬૮	૭૦	૬૯	૭૧	૭૩
લઘુત્તમ ભેજ (%) બપોરબાદ	૫૮	૫૯	૬૦	૬૨	૬૨
પવનની ગતિ (કિમી/કલાક)	૧૯.૯	૨૪.૧	૨૩.૧	૨૨.૧	૨૧.૭
પવનની દિશા (ડીગ્રી)	વાયવ્ય	વાયવ્ય	વાયવ્ય	પશ્ચિમ	પશ્ચિમ
વાદળની સ્થિતિ	મોટાભાગનું વાદળછાયું	આંશિક વાદળછાયું	મુખ્યત્વે ચોખ્ખું	ચોખ્ખું	ચોખ્ખું

નોંધ: આ આગાહી સમગ્ર જીલ્લાની સરેરાશ હોય છે એટલે તેને કોઈ પણ એક જગ્યા માટે લાગુ કરવી નહી.

ભારત સરકારશ્રીના હવામાન ખાતા તરફથી મળેલ હવામાન માહિતી અનુસાર અત્રેના ગ્રામીણ કૃષિ મૌસમ સેવા વિભાગ, કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, જામનગર તરફથી જણાવવામાં આવે છે કે ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના

જામનગર જીલ્લામાં આગામી સપ્તાહ દરમ્યાન હવામાન ચોખ્ખું થી મોટાભાગનું વાદળછાયું રહેશે તથા વરસાદ

પડવાની શક્યતાઓ નહીવત્ત રહેશે. આ સમય ગાળામાં મહત્તમ તાપમાન દિવસ દરમ્યાન ૩૬-૩૮ ડીગ્રી સેલ્શીયસ જેટલું તેમજ લઘુતમ તાપમાન રાત્રી દરમ્યાન ૨૫-૨૬ ડીગ્રી સેલ્શીયસ જેટલું રહેવાની સંભાવના છે. સવારના સમયે ભેજનું પ્રમાણ ૬૮-૭૩ % રહેશે તથા બપોર પછીના ભેજનું પ્રમાણ ૫૮-૬૨ % રહેવાની શક્યતા છે. પવનની દિશા મોટેભાગે પશ્ચિમ-વાયવ્ય તરફથી રહેવાની અને પવનની ઝડપ ૧૯.૯-૨૪.૧ કીમી/કલાક રહેવાની શક્યતા છે.

સામાન્ય કૃષિ સલાહ

- ગરમ અને સુકું હવામાન પરીસ્થીતિમાં ઉનાળું પાકોને સવાર અથવા સાંજના સમયે જરૂરીયાત મુજબ પિયત આપવું.
- ઉનાળુ પાકોને વાવણી પછીના ૪૫ દિવસો સુધી નિંદણમુક્ત રાખવા જેના માટે જરૂર પ્રમાણે બે વખત હાથ નિંદામણ અને ૨ થી ૩ વખત આંતરખેડ કરવી જોઈએ.
- ચોમાસુ, અર્ધશિયાળુ કે શિયાળુ પાકની કાપણી પછી ઉનાળાના સમયે ચોમાસુ પાકના વાવેતર માટે જમીન તૈયાર કરવા જમીનને ઊંડી ખેડવી, ઢેફા ભાંગવા, જમીન સમતલ કરવી, કરબ ચલાવવી વગેરે ખેત ઓજારોથી જમીનને પોચી, ભરભરી તેમજ ઉલટસુલટ કરવી જેથી જમીનની રચના અથવા બંધારણ સુધરે, નીદંણનો નાશ થાય અને આગલા પાકના અવશેષો જમીનમાં દટાઈને જમીનના સેન્દ્રીય પદાર્થમાં વધારો કરે છે.

પાક પ્રમાણે કૃષિ સલાહ	
મુખ્યપાક	**કૃષિસલાહ**
ઉનાળું મગફળી	• પિયત: મગફળીની કટોકટીની અવસ્થાઓ જેવી કે ફૂલ ઉઘડવા, જમીનમાં સુયા બેસવા અને ડોડવાનો વિકાસ થવો, આ ત્રણેય અવસ્થાઓએ જમીનમાં ભેજની ખેંચ ન જણાય તે અગત્યનું છે. • થ્રીપ્સ અને લીલી પોપટી: મગફળીમા થ્રીપ્સ અને લીલી પોપટી ના નિયંત્રણ માટે લીંબોળીનું તેલ ૫૦ મીલી અથવા લીંબોળીના મીંજ નુ ૫ ટકા અર્કનુ દ્રાવણ ૫૦૦ મીલી સાથે પ્રોફેનોફોસ ૨૦ મી.લી. અને એસીફેટ ૧૫ ગ્રામ ૧૦ લીટર પાણીમાં મિશ્ર કરી છંટકાવ કરવો.
ઉનાળું મગ	• પિયત: જમીનની પરત મુજબ પાકની કટોકટીની અવસ્થાએ પિયત આપવું. • નિંદણ નિયંત્રણ: પાક અવસ્થાએ બે આંતર ખેડ અને પછીનાં દિવસોમાં જરૂરિયાત મુજબ હાથ નિંદણ નિયંત્રણ કરવું.
ઉનાળું તલ	• પિયત: પિયત જરૂરિયાત પ્રમાણે જમીનના પ્રકાર મુજબ ૬-૧૦ દિવસના અંતરે જેમકે ફૂલ બેસવા, બૈઢા બંધાવા અને દાણા ભરાવા જેવી કટોકટીની અવસ્થાએ આપવાથી સારું ઉત્પાદન મેળવી શકાય. • નિંદણ નિયંત્રણ: પાક અવસ્થાએ બે આંતર ખેડ અને પછીનાં દિવસોમાં જરૂરિયાત મુજબ હાથ નિંદણ નિયંત્રણ કરવું. • થ્રીપ્સ અને લશ્કરી ઈયળ: તલના પાકમાં થ્રીપ્સ અને લશ્કરી ઈયળનાં નિયંત્રણ માટે લીંબોળીનું તેલ ૫૦ મીલી અથવા લીંબોળીના મીંજ નુ ૫ ટકા અર્કનુ દ્રાવણ ૫૦૦ મીલી સાથે પ્રોફેનોફોસ ૨૦ મી.લી. ૧૦ લીટર પાણીમાં મિશ્ર કરી છંટકાવ કરવો.
ઉનાળું બાજરો	• પિયત: જમીનની પરત મુજબ પાકની કટોકટીની અવસ્થાએ પિયત આપવું. • નિંદણ નિયંત્રણ: પાક અવસ્થાએ જરૂરિયાત મુજબ આંતર ખેડ અને પછીનાં દિવસોમાં જરૂરિયાત મુજબ હાથ નિંદણ નિયંત્રણ કરવું.
શાકભાજી પાકો	• રોગીષ્ટ છોડને ખેતરમાંથી ઉપાડીને જમીનમાં દાટી દેવા જોઈએ. • શાકભાજી પાકોને નિંદણ મુક્ત રાખવા જોઈએ. • પાન કોરીયુ: વેલાવાળા શાકભાજી પાકમાં પાન કોરીયાનો ઉપદ્રવ ટાળવા માટે ૧૫ મીલી મીથાઈલ-ઓ-ડેમેટોન (૨૫ ઈસી) અથવા ૧૫ મીલી ડાયમીથોએટ (૩૦ ઈસી) ૧૫ લીટર પાણીના પંપમાં નાખીને છંટકાવ કરવો.

	• **થ્રીપ્સ:** મરચીના પાકમાં થ્રીપ્સના નિયંત્રણ માટે ૩૦ મીલી પ્રોફેનોફોસ ૧૫ લીટર પાણીમાં મિશ્રણ કરી છાંટવી. થ્રીપ્સનો વધુ ઉપદ્રવ હોય તો સ્પીનોસાડ અથવા સ્પીનેટોરમ દવા ૭-૮ મીલી. પ્રતિ પંપ છાંટવી. • **ફળમાખી:** ફળમાખીના નિયંત્રણ માટે એસીટામીપ્રીડ ૨૦ ટકા ૧૫ ગ્રામ દવા ૧૫ લીટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો. • **લીલી ઈયળ:** ટામેટાના પાકમાં લીલી ઈયળનો ઉપદ્રવ વધુ જોવા મળે છે તેના નીયંત્રણ માટે ઇન્ડોક્ઝાકાર્બ ૨૫ ઈસી ૩૦ મિલી અથવા સ્પીનોસાદ ૪૫ ઈસી ૫ મિલી પ્રતિ પંપ છાંટવી. • **પાનકથીરી:** શાકભાજી પાકોમાં પાનકથીરીનો ઉપદ્રવ જોવા મળે તો ફેનાઝાકવિન ૧૦ ઈસી ૧૦ મિલી અથવા ડાયફેન્યુરોન ૫૦ ડબલ્યુ પી ૧૫ ગ્રામ ૧૫ લીટર પાણીમાં પંપમાં નાખીને છંટકાવ કરવો. • **સફેદ માખી અને લીલી પોપટી:** ભીંડામાં સફેદ માખી અને લીલી પોપટીના નિયંત્રણ માટે લીંબોળીનું તેલ ૫૦ મી.લી. અથવા લીંબોળીના મીંજનું ૫ ટકા અર્ક નું દ્રાવણ ૫૦૦ મી.લી. અને ડાયફેનથાયુરોન ૫૦ ટકા વે.પા. ૧૬ ગ્રામ દવાને ૧૦ લીટર પાણીમાં મિશ્ર કરીને છંટકાવ કરવો.
પશુ	• યોગ્ય માત્રામાં આવશ્યક ક્ષાર / ખનિજ મિશ્રણ ચારા સાથે ભેળવીને પ્રાણીઓને આપવું આવશ્યક છે. • પશુઓના રહેઠાણની જગ્યાની વ્યવસ્થિત સફાઈ રાખવી અને માખીઓના ઉપદ્રવથી બચવા ફિનાઈલ છાંટવું અથવા લીમડાનાં પાનનો ધુમાડો કરવો. • પશુને ૬ થી ૮ કી.ગ્રા. સુકો અને ૧૫ થી ૨૦ કી.ગ્રા. લીલો ચારો આપવો. દુધાળા પશુઓને પ્રતિ લીટર દુધની ઊપજ હોય તેમને નિયમિત ૧ કી.ગ્રા. ફીડ + ૫૦ ગ્રામ ખનીજ તત્ત્વોનું મિશ્રણ આપવું. • ઈતરડીના નિયંત્રણ માટે ડેલ્ટામેથ્રીન અથવા એમીટ્રાલ ૨ મી.લી. એક લીટર પાણીમાં નાખીને છાંટવી.

જીલ્લા કૃષિ હવામાન એકમ (DAMU)

ગ્રામીણ કૃષિ મૌસમ સેવા (GKMS)

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર

જુ.કૃ.યુ., જામનગર- ૩૬૧૦૦૬

તા. ૦૬-૦૪-૨૦૨૨ થી તા. ૧૦-૦૪-૨૦૨૨

(#Azadi ka Uatsav-Amrit Mahotsav)

જામનગર જીલ્લા કૃષિ હવામાન બુલેટીન નં. ૨૭(૨૦૨૨) તારીખ: ૦૫-૦૪-૨૦૨૨

(જૂનાગઢ કૃષિ યુનીવર્સીટી અને ભારત મૌસમ વિભાગ દ્વારા સંપન્ન)

પાછલા અઠવાડીયાનું જામનગર નું હવામાન

હવામાન પરિબળો		
વરસાદ (મી.મી)		૦.૦
મહતમ તાપમાન(સે.ગ્રે)		૩૪.૦-૩૯.૬
લઘુતમ તાપમાન(સે.ગ્રે)		૨૨.૦-૨૩.૦
ભેજ(%)	સવાર	૭૭-૯૭
	બપોરબાદ	૩૪-૩૯
પવનનીગતિ (કિમી/કલાક)		૫.૭-૯.૪

હવામાન આગાહી

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેતઆબોહવાકીય વિભાગ - જામનગર જીલ્લાની હવામાન આગાહી

તારીખ / પેરામીટર	દિવસ-૧ ૦૬-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૨ ૦૭-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૩ ૦૮-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૪ ૦૯-૦૪-૨૦૨૨	દિવસ-૫ ૧૦-૦૪-૨૦૨૨
વરસાદ (મી.મી.)	૦	૦	૦	૦	૦
મહત્તમ તાપમાન(સે.ગ્રે)	૩૬	૩૬	૩૮	૩૮	૩૬
લઘુત્તમ તાપમાન(સે.ગ્રે)	૨૫	૨૫	૨૬	૨૬	૨૫
મહત્તમ ભેજ (%) સવાર	૬૮	૭૦	૬૯	૭૧	૭૩
લઘુત્તમ ભેજ (%) બપોરબાદ	૫૮	૫૯	૬૦	૬૨	૬૨
પવનની ગતિ (કિમી/કલાક)	૧૯.૯	૨૪.૧	૨૩.૧	૨૨.૧	૨૧.૭
પવનની દિશા (ડીગ્રી)	વાયવ્ય	વાયવ્ય	વાયવ્ય	પશ્ચિમ	પશ્ચિમ
વાદળની સ્થિતિ	મોટાભાગનું વાદળછાયું	આંશિક વાદળછાયું	મુખ્યત્વે ચોખ્ખું	ચોખ્ખું	ચોખ્ખું

નોંધ: આ આગાહી સમગ્ર જીલ્લાની સરેરાશ હોય છે એટલે તેને કોઈ પણ એક જગ્યા માટે લાગુ કરવી નહી.

ભારત સરકારશ્રીના હવામાન ખાતા તરફથી મળેલ હવામાન માહિતી અનુસાર અત્રેના ગ્રામીણ કૃષિ મૌસમ સેવા વિભાગ, કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, જામનગર તરફથી જણાવવામાં આવે છે કે ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહાવાકીય વિસ્તારના

જામનગર જીલ્લામાં આગામી સપ્તાહ દરમ્યાન હવામાન ચોખ્ખું થી મોટાભાગનું વાદળછાયું રહેશે તથા વરસાદ

પડવાની શક્યતાઓ નહીવત્ત રહેશે. આ સમય ગાળામાં મહત્તમ તાપમાન દિવસ દરમ્યાન ૩૬-૩૮ ડીગ્રી સેલ્શીયસ જેટલું તેમજ લઘુતમ તાપમાન રાત્રી દરમ્યાન ૨૫-૨૬ ડીગ્રી સેલ્શીયસ જેટલું રહેવાની સંભાવના છે. સવારના સમયે ભેજનું પ્રમાણ ૬૮-૭૩ % રહેશે તથા બપોર પછીના ભેજનું પ્રમાણ ૫૮-૬૨ % રહેવાની શક્યતા છે. પવનની દિશા મોટેભાગે પશ્ચિમ-વાયવ્ય તરફથી રહેવાની અને પવનની ઝડપ ૧૯.૯-૨૪.૧ કીમી/કલાક રહેવાની શક્યતા છે.

સામાન્ય કૃષિ સલાહ

- ગરમ અને સુકું હવામાન પરીસ્થીતિમાં ઉનાળું પાકોને સવાર અથવા સાંજના સમયે જરૂરીયાત મુજબ પિયત આપવું.
- ઉનાળુ પાકોને વાવણી પછીના ૪૫ દિવસો સુધી નિંદણમુક્ત રાખવા જેના માટે જરૂર પ્રમાણે બે વખત હાથ નિંદામણ અને ૨ થી ૩ વખત આંતરખેડ કરવી જોઈએ.
- ચોમાસુ, અર્ધશિયાળુ કે શિયાળુ પાકની કાપણી પછી ઉનાળાના સમયે ચોમાસુ પાકના વાવેતર માટે જમીન તૈયાર કરવા જમીનને ઊંડી ખેડવી, ઢેફા ભાંગવા, જમીન સમતલ કરવી, કરબ ચલાવવી વગેરે ખેત ઓજારોથી જમીનને પોચી, ભરભરી તેમજ ઉલટસુલટ કરવી જેથી જમીનની રચના અથવા બંધારણ સુધરે, નીદંણનો નાશ થાય અને આગલા પાકના અવશેષો જમીનમાં દટાઈને જમીનના સેન્દ્રીય પદાર્થમાં વધારો કરે છે.

પાક પ્રમાણે કૃષિ સલાહ

મુખ્યપાક	કૃષિસલાહ
ઉનાળું મગફળી	• પિયત: મગફળીની કટોકટીની અવસ્થાઓ જેવી કે ફૂલ ઉઘડવા, જમીનમાં સુયા બેસવા અને ડોડવાનો વિકાસ થવો, આ ત્રણેય અવસ્થાઓએ જમીનમાં ભેજની ખેંચ ન જણાય તે અગત્યનું છે. • થ્રીપ્સ અને લીલી પોપટી: મગફળીમા થ્રીપ્સ અને લીલી પોપટી ના નિયંત્રણ માટે લીંબોળીનું તેલ ૫૦ મીલી અથવા લીંબોળીના મીંજ નુ ૫ ટકા અર્કનુ દ્રાવણ ૫૦૦ મીલી સાથે પ્રોફેનોફોસ ૨૦ મી.લી. અને એસીફેટ ૧૫ ગ્રામ ૧૦ લીટર પાણીમાં મિશ્ર કરી છંટકાવ કરવો.
ઉનાળું મગ	• પિયત: જમીનની પરત મુજબ પાકની કટોકટીની અવસ્થાએ પિયત આપવું. • નિંદણ નિયંત્રણ: પાક અવસ્થાએ બે આંતર ખેડ અને પછીનાં દિવસોમાં જરૂરિયાત મુજબ હાથ નિંદણ નિયંત્રણ કરવું.
ઉનાળું તલ	• પિયત: પિયત જરૂરિયાત પ્રમાણે જમીનના પ્રકાર મુજબ ૬-૧૦ દિવસના અંતરે જેમકે ફૂલ બેસવા, બૈઢા બંધાવા અને દાણા ભરાવા જેવી કટોકટીની અવસ્થાએ આપવાથી સારું ઉત્પાદન મેળવી શકાય. • નિંદણ નિયંત્રણ: પાક અવસ્થાએ બે આંતર ખેડ અને પછીનાં દિવસોમાં જરૂરિયાત મુજબ હાથ નિંદણ નિયંત્રણ કરવું. • થ્રીપ્સ અને લશ્કરી ઈયળ: તલના પાકમાં થ્રીપ્સ અને લશ્કરી ઈયળનાં નિયંત્રણ માટે લીંબોળીનું તેલ ૫૦ મીલી અથવા લીંબોળીના મીંજ નુ ૫ ટકા અર્કનુ દ્રાવણ ૫૦૦ મીલી સાથે પ્રોફેનોફોસ ૨૦ મી.લી. ૧૦ લીટર પાણીમાં મિશ્ર કરી છંટકાવ કરવો.
ઉનાળું બાજરો	• પિયત: જમીનની પરત મુજબ પાકની કટોકટીની અવસ્થાએ પિયત આપવું. • નિંદણ નિયંત્રણ: પાક અવસ્થાએ જરૂરિયાત મુજબ આંતર ખેડ અને પછીનાં દિવસોમાં જરૂરિયાત મુજબ હાથ નિંદણ નિયંત્રણ કરવું.
શાકભાજી પાકો	• રોગીષ્ટ છોડને ખેતરમાંથી ઉપાડીને જમીનમાં દાટી દેવા જોઈએ. • શાકભાજી પાકોને નિંદણ મુક્ત રાખવા જોઈએ. • પાન કોરીયુ: વેલાવાળા શાકભાજી પાકમાં પાન કોરીયાનો ઉપદ્રવ ટાળવા માટે ૧૫ મીલી મીથાઈલ-ઓ-ડેમેટોન (૨૫ ઈસી) અથવા ૧૫ મીલી ડાયમીથોએટ (૩૦ ઈસી) ૧૫ લીટર પાણીના પંપમાં નાખીને છંટકાવ કરવો.

	• **થ્રીપ્સ:** મરચીના પાકમાં થ્રીપ્સના નિયંત્રણ માટે ૩૦ મીલી પ્રોફેનોફોસ ૧૫ લીટર પાણીમાં મિશ્રણ કરી છાંટવી. થ્રીપ્સનો વધુ ઉપદ્રવ હોય તો સ્પીનોસાડ અથવા સ્પીનેટોરમ દવા ૭-૮ મીલી. પ્રતિ પંપ છાંટવી. • **ફળમાખી:** ફળમાખીના નિયંત્રણ માટે એસીટામીપ્રીડ ૨૦ ટકા ૧૫ ગ્રામ દવા ૧૫ લીટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો. • **લીલી ઈયળ:** ટામેટાના પાકમાં લીલી ઈયળનો ઉપદ્રવ વધુ જોવા મળે છે તેના નીયંત્રણ માટે ઇન્ડોક્ઝાકાર્બ ૨૫ ઈસી ૩૦ મિલી અથવા સ્પીનોસાદ ૪૫ ઈસી ૫ મિલી પ્રતિ પંપ છાંટવી. • **પાનકથીરી:** શાકભાજી પાકોમાં પાનકથીરીનો ઉપદ્રવ જોવા મળે તો ફેનાઝાકવિન ૧૦ ઈસી ૧૦ મિલી અથવા ડાયફેન્યુરોન ૫૦ ડબલ્યુ પી ૧૫ ગ્રામ ૧૫ લીટર પાણીમાં પંપમાં નાખીને છંટકાવ કરવો. • **સફેદ માખી અને લીલી પોપટી:** ભીંડામાં સફેદ માખી અને લીલી પોપટીના નિયંત્રણ માટે લીંબોળીનું તેલ ૫૦ મી.લી. અથવા લીંબોળીના મીંજનું ૫ ટકા અર્ક નું દ્રાવણ ૫૦૦ મી.લી. અને ડાયફેનથાયુરોન ૫૦ ટકા વે.પા. ૧૬ ગ્રામ દવાને ૧૦ લીટર પાણીમાં મિશ્ર કરીને છંટકાવ કરવો.
પશુ	• યોગ્ય માત્રામાં આવશ્યક ક્ષાર / ખનિજ મિશ્રણ ચારા સાથે ભેળવીને પ્રાણીઓને આપવું આવશ્યક છે. • પશુઓના રહેઠાણની જગ્યાની વ્યવસ્થિત સફાઈ રાખવી અને માખીઓના ઉપદ્રવથી બચવા ફિનાઈલ છાંટવું અથવા લીમડાનાં પાનનો ધુમાડો કરવો. • પશુને ૬ થી ૮ કી.ગ્રા. સુકો અને ૧૫ થી ૨૦ કી.ગ્રા. લીલો ચારો આપવો. દુધાળા પશુઓને પ્રતિ લીટર દુધની ઊપજ હોય તેમને નિયમિત ૧ કી.ગ્રા. ફીડ + ૫૦ ગ્રામ ખનીજ તત્ત્વોનું મિશ્રણ આપવું. • ઈતરડીના નિયંત્રણ માટે ડેલ્ટામેથ્રીન અથવા એમીટ્રાલ ૨ મી.લી. એક લીટર પાણીમાં નાખીને છાંટવી.